

Sygn. akt V KK 328/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Katarzyna Wępa

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2021 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w sprawie A. K.

skazanego z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. oraz z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich wniesionej na korzyść skazanego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt III K (...),

**uchyla pkt I zaskarżonego wyroku i sprawę w tym zakresie
przekazuje Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Akt oskarżenia zarzucał A. K. popełnienie 5 występków kwalifikowanych z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., z których jeden został popełniony w okresie od dnia 26 lipca 2018 r. do dnia 9 sierpnia 2018 r. na szkodę P. S.A. z/s w W. , zaś

cztery pozostałe w okresie od dnia 9 lipca 2018 r. do dnia 9 sierpnia 2018 r. na szkodę Gminy W.. Nadto zarzucono mu występki z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., jakiego miał się dopuścić w okresie od dnia 9 lipca 2018 r. do dnia 9 sierpnia 2018 r., także na szkodę Gminy W.. Jednocześnie w opisie tych czynów wskazano, że oskarżony dopuścił się ich będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 14 listopada 2017 r., o sygnaturze akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w W. z dnia 25 czerwca 2015 r., sygn. akt III K (...), za czyn z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (wyrok ten został objęty wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w W. z dnia 29 lutego 2016 r., o sygnaturze akt II K (...), zaś przedmiotowa kara weszła w skład kary łącznej w rozmiarze 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności, k. 37, 43 - 45). Oskarżony odbył łącznie co najmniej rok kary pozbawienia wolności, a zarzucanych przestępstw dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu ostatniej kary. Te okoliczności uzasadniały zatem, w ocenie oskarżyciela, przyjęcie w odniesieniu do A. K. działania w warunkach multirecydywy w ujęciu art. 64 § 2 k.k. Krytycznie należy zauważyć, iż zarówno prokurator w akcie oskarżenia, jak i Sąd I instancji w zaskarżonym niniejszą kasacją wyroku, przedstawili powyższe dane dotyczące kwalifikacji z art. 64 § 2 k.k. w sposób zawierający oczywiste omyłki pisarskie, na co słusznie zwrócił uwagę autor kasacji.

Po rozpoznaniu tej sprawy, Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt III K (...), uznał A. K. za winnego popełnienia zarzucanych mu 5 czynów kradzieży z włamaniem przyjmując, że oskarżony działał w warunkach ciągu przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., a więc uznał go winnym występku z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. - i za to wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku).

Nadto Sąd uznał oskarżonego winnym przestępstwa zarzucanego mu w pkt VI aktu oskarżenia i przyjął, że czyn ten stanowi występki z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. (korygując w ten sposób kwalifikację prawną czynu proponowaną aktem oskarżenia poprzez przyjęcie w miejsce zarzucanej wielokrotnej karalności z art. 64 § 2 k.k., zwykłej recydywy z art. 64 § 1 k.k.) – i za to wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 91 § 2 k.k. Sąd połączył

wymierzone oskarżonemu jednostkowe kary i orzekł wobec niego łączną karę 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II wyroku).

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną stronę i uprawomocnił się w dniu 14 marca 2019 r.

Kasację od tego wyroku wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. na korzyść A. K. Rzecznik Praw Obywatelskich, który zaskarżył orzeczenie w zakresie punktu I. W oparciu o przepis art. 523 § 1 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa materialnego, tj. art. 64 § 2 k.k., poprzez błędne przyjęcie, że A. K. działając w ramach ciągu przestępstw dopuścił się zarzuczanych mu czynów opisanych w punktach I - V części wstępnej wyroku w warunkach tzw. recydywy wielokrotnej, przewidzianej w powyższym przepisie, podczas gdy prawidłowa ocena okoliczności dotyczących uprzedniej karalności oskarżonego prowadzi do wniosku, że działał on w warunkach tzw. recydywy zwykłej, przewidzianej w art. 64 § 1 k.k.

Formułując powyższy zarzut Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w W. w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy w tej części Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich okazała się zasadna – i to w sposób oczywisty, a więc uzasadniający rozpoznanie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. i uwzględnienie w całości.

Przepis art. 64 § 2 k.k. stanowi, że jeżeli sprawca uprzednio skazany w warunkach określonych w § 1, który odbył łącznie co najmniej rok kary pozbawienia wolności i w ciągu 5 lat po odbyciu w całości lub części ostatniej kary popełnia ponownie umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu, przestępstwo zgwałcenia, rozboju, kradzieży z włamaniem lub inne przestępstwo przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia, sąd wymierza karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane przestępstwo w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, a może ją wymierzyć do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę. Dekodując normę wynikającą z tego przepisu należy stwierdzić, że skazanie sprawcy w warunkach tzw. recydywy wielokrotnej (multirecydywy) ma miejsce po spełnieniu

następujących warunków: uprzedniego skazania w warunkach recydywy specjalnej zwykłej; odbycia łącznie co najmniej roku kary pozbawienia wolności; ponownego popełnienia umyślnego przestępstwa określonego w art. 64 § 2 k.k. oraz popełnienia wyżej wymienionego przestępstwa w okresie 5 lat od odbycia całości lub części ostatniej kary. Jednym z warunków dopuszczalności zastosowania przepisu art. 64 § 2 k.k. jest więc uprzednie skazanie z zastosowaniem art. 64 § 1 k.k. Bez zaistnienia uprzedniego skazania w ramach art. 64 § 1 k.k. badanie dalszych uwarunkowań z art. 64 § 2 k.k. jest bezprzedmiotowe. Co więcej, przepis ten przewiduje zamknięty katalog rodzajów przestępstw, które skutkują zastosowaniem tzw. multirecydywy. Katalog ten ma charakter zamknięty, co oznacza, że obejmuje tylko i wyłącznie czyny precyzyjnie wyliczone w art. 64 § 2 k.k. Zgodnie z tym wyszczególnieniem, zastosowanie przepisu recydywy wielokrotnej będzie możliwe w sytuacji, gdy kolejne (co najmniej trzecie) popełnione przez sprawcę przestępstwo jest jednym z tych, które zostały wymienione w treści art. 64 § 2 k.k., a więc należy do kategorii czynów przeciwko życiu, zdrowiu, jest przestępstwem zgwałcenia, rozboju, kradzieży z włamaniem lub innym przestępstwem przeciwko mieniu popełnionym z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia. Należy też podkreślić, że recydywa specjalna w rozumieniu art. 64 k.k. - zarówno podstawowa (art. 64 § 1 k.k.), jak i wielokrotna (art. 64 § 2 k.k.) jest instytucją przewidującą nadzwyczajne zaostrezenie kary nie jedynie z uwagi na całokształt wcześniejszej przestępczej działalności oskarżonego – nawet jeżeli została ona ujęta w jednym wyroku i związana węzłem kary łącznej – lecz tylko ze względu na uprzednie skazanie i odbycie kary za konkretne przestępstwo, spełniające warunki określone w tym przepisie (*por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 maja 2018 r., II KK 95/18, LEX nr 2509596; z dnia 15 marca 2018 r., IV KK 230/17, LEX nr 2472502*).

Słusznie Rzecznik Praw Obywatelskich wskazuje, że kluczowe dla stanu prawnego niniejszej sprawy jest przyjęcie przez Sąd Najwyższy restrykcyjnej i wąskiej wykładni sformułowania ustawowego „popełnia ponownie”.

W wyroku z dnia 25 kwietnia 2019 r., w sprawie II KK 271/18 (LEX nr 2653044), Sąd Najwyższy przyjął, że „Okolicznością warunkującą zastosowanie tego przepisu nie jest popełnienie przestępstwa podobnego do tego, za które

sprawca został skazany w warunkach określonych w art. 64 § 1 k.k., lecz ponowne popełnienie przez sprawcę skazanego w warunkach określonego w tym przepisie rodzajowo tożsamego przestępstwa wymienionego w art. 64 § 2 k.k.". Wskazał Sąd w tej sprawie, że stosowanie przepisu art. 64 § 2 k.k. aktualizuje się dopiero wówczas, gdy zostanie ustalone, iż sprawca przestępstwa skatalogowanego w tym przepisie, który odbył łącznie co najmniej rok kary pozbawienia wolności, w ciągu 5 lat po odbyciu w całości lub części ostatniej kary, popełnił ten sam rodzaj przestępstwa, za które był już wcześniej skazany w warunkach recydywy specjalnej podstawowej (art. 64 § 1 k.k.) - to znaczy, ponownie popełnił przestępstwo należące do grupy przestępstw przeciwko życiu lub zdrowiu, ponownie popełnił przestępstwo z grupy typów czynów zabronionych objętych zbiorczym określeniem zgwałcenia, ponownie popełnił przestępstwo rozboju, kradzieży z włamaniem lub inne przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźby jej użycia.

Z przyjęcia takiej zaś wykładni art. 64 § 2 k.k. wynika, że skazany A. K. musiałby popełnić ponownie przestępstwo tego samego rodzaju, zaliczające się do katalogu przestępstw wyczerpująco określonych w tym przepisie. Z karty karnej oraz z dokumentacji zawartej w aktach sprawy nie wynika jednak, by taka sytuacja miała miejsce. Wobec A. K. zapadły następujące wyroki skazujące, którymi przypisano mu działanie w warunkach recydywy zwykłej: wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 25 czerwca 2015 r., o sygnaturze akt III K (...), uznający oskarżonego za winnego czynu z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. (załączony do akt sprawy na k. 43) oraz wyrok Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 14 listopada 2017 r., o sygnaturze akt II K (...), uznający go za winnego popełnienia czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. (k. 45).

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt III K (...), przypisał A. K. popełnienie pięciu występków z art. 279 § 1 k.k. Jakkolwiek były to przestępstwa wymienione w art. 64 § 2 k.k., to jednak nie znalazły się w zbiorze „ponownie popełnionych przez sprawcę skazanego w warunkach określonego w tym przepisie rodzajowo tożsamego przestępstwa wymienionego w art. 64 § 2 k.k.". Poprzednio popełnione przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i z art. 288 § 1 k.k. mimo, że skierowane przeciwko mieniu, nie stanowiły „przestępstwa rozboju, kradzieży z włamaniem lub innego przestępstwa przeciwko

mieniu popełnionego z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia”. W realiach niniejszej sprawy nie zostały więc spełnione łącznie wszystkie przesłanki do przypisania A. K. działania w warunkach recydywy wielokrotnej, skoro skazany nie popełnił ponownie tego samego rodzaju przestępstwa, za które był już wcześniej skazany w warunkach recydywy specjalnej podstawowej.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, że wskutek przyjęcia przez Sąd Rejonowy w W. kwalifikacji prawnej z art. 64 § 2 k.k. doszło do rażącego naruszenia prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść wyroku. Art. 64 § 2 k.k., został błędnie zastosowany, bowiem brak było podstaw do przyjęcia, że A. K. działając w ramach ciągu przestępstw dopuścił się zarzucanych mu czynów opisanych w punktach I - V części wstępnej wyroku w warunkach tzw. recydywy wielokrotnej, przewidzianej w powyższym przepisie, skoro prawidłowa ocena okoliczności dotyczących uprzedniej karalności oskarżonego prowadzi do wniosku, że działał on w warunkach tzw. recydywy zwykłej, przewidzianej w art. 64 § 1 k.k. Nie została spełniona przesłanka ponowności, o której mowa w art. 64 § 2 k.k.

Niezależnie od tego, na ile błędne zastosowanie tego przepisu mogło mieć wpływ na wysokość wymierzonej skazanemu kary pozbawienia wolności (skoro sam fakt przyjęcia w kwalifikacji prawnej przypisanych przestępstw tego przepisu obligował Sąd do wymierzenia kary pozbawienia wolności przewidzianej za to przestępstwo w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia), należy zwrócić uwagę, że już sam fakt wprowadzenia do podstawy prawnej skazania przepisu art. 64 § 2 k.k. ma także dalej sięgające konsekwencje, mogące powodować dla skazanego negatywne skutki, chociażby w postępowaniu wykonawczym, w tym co do warunków przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary.

W rezultacie stwierdzonego uchybienia, Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Rzecznika Praw Obywatelskich wniesioną na korzyść skazanego, na mocy art. 537 § 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w W. w zakresie punktu I i w tej części przekazał sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W trakcie kolejnego postępowania Sąd Rejonowy ustali prawidłowo uprzednią karalność A. K. i w sposób właściwy dokona kwalifikacji prawnej

zarzucanych mu przestępstw, o ile ponownie przyjmie, że oskarżony dopuścił się tych czynów.